

vendar se zdi, da to Mozetiča v večji meri niti ne zanima.

Barbara Hanuš pravi že takoj na začetku: *Igram se pesmico*. To ni le naslov, je tudi vsebina njene pesmi. Pisanje pesmi, zato lahko izjavo razumemo tudi kot poetiko; in res se je Barbara vseskozi drži. Ne loteva se nobenih vzvišenih in smrtno resnih tem, pravzaprav še največ govori o ljubezni, in sicer igrivo in neobvezujoče. Takole pravi: »Hočem samo / kruha in iger. / In večno poletje.« Te pesmice so namenjene lahkotnemu branju in prav nič narobe ni, če jih pozabimo tisti hip, ko knjigo odložimo. Prav je, da je tudi taka vrsta poezije, ki jo nekateri hočejo odpravljati s posmehljivim označevanjem za »dekliško-mladostno«, pa vseeno zelo živi v določenih krogih bralcev in piscev (omenimo npr. Mlada pota), doživela svojo knjižno potrditev.

Kljub temu da je takšna ali drugačna nagnjenost k formi skupni imenovalec bolj ali manj vseh pesniških prispevkov v Almanahu, pa se zares globoko v t. i. esteticizem spušča šele zadnji, *Zamenjave, zamenjave*, kakor je šest ciklusov s po sedmimi pesmimi poimenoval Aleš Debeljak. Najbrž ne bo pretirana trditev, da je v teh pesmih esteticistična pesniška govorica že dosegla svoj vrh in se prav s tem vzpostavlja njena temeljna težava: nadaljnji razvoj je komajda mogoč, pri vztrajanju v taki maniri bi se bilo težko izogniti nenehnemu ponavljanju »pološčenih kock pršečega zorca«. Zdi se, da so smernice za razvoj te in take poezije skrite v pomenskih začetkih, ki so že posejani tudi po tukajšnjih pesmih, vendarle so bili do sedaj odrinjeni na nivo sekundarnega. Glede na to da ima Debeljak (kot tudi drugi slovenski esteticisti) orodje svoje poezije — jezik povsem v oblasti, so možnosti za spregovarjanje tem večje.

To, kar je bilo mogoče zapisati v teh skopih orisih posameznih poezij, nas vendarle privede do spoznanja, da imajo pesniki, ki so naključno nastopili skupaj v Pesniškem almanahu mladih, vendarle zelo pomembno skupno lastnost. Vsak zase je po svoji poti (in upoštevajmo, da so te pesniške poti zelo različne, kar je vsekakor razveseljivo!) prišel zelo daleč, tako daleč, da svoje pisanje že suvereno obvladuje. Dobili smo torej enajst različnih pesniških zbirk, katerih skupna lastnost je predvsem kvaliteta. Zato bi bilo hudo narobe, če bi jim kakršnekoli (predvsem pa ekonomske) ovire preprečile nadaljnje predstavljanje svoje poezije.

VITA ŽERJAL, PLJUSKNEM PREKO OKNA

Pesniški prvenec Vite Žerjal* preseneča v več pogledih: najprej ugotovimo, da drobne (32 pesmi obsegajoče) in okusno opremljene knjižice ni založila katera izmed slovenskih delovnih organizacij, ki so v ta namen ustanovljene. Zdi se, da temu poleg običajnih razlogov ekonomske stvarnosti, ki vse bolj nevarno utesnjujejo slovensko kulturo, botruje tudi dejstvo, da gre za zelo mlado (leta 1963 rojeno) pesnico; in vsi dobro vemo, koga pri krčenju založniških programov najprej izločijo.

Prav zbirka Pljusknem preko okna pa je eden izmed dokazov, da se tako imenovani mladi literaturi (razumljivo je, da s tem niso mišljeni tridesetletniki) z omalovaževanjem dela krivica; srečujemo se namreč z izoblikovanim pesniškim izrazom, ki v svojem samorastništvu ni podlegel muhavim modnim vplivom, eklektičnemu zasledova-

* Vita Žerjal, Pljusknem preko okna, izdajo omogočila Kulturna skupnost Nova Gorica 1982, likovno opremil Klavdij Tutta, str. 36.

nju katere izmed uveljavljenih »ženskih« poetik ali številnim pastem problemskega obzorja mladostniškega pesnjenja.

Skoraj dosledno v vseh pesmih je v središčno vlogo postavljen pesničin »jaz« in vsa ubesedenja izražajo iz razmerja med pesnico kot lirskim subjektom in svetom v najširšem pomenu. Pozicija tega lirskega subjekta je pravzaprav specifična: s svetom se ne staplja povsem, vendar se mu tudi ne postavlja v brezkompromisno opozicijo in ga bodisi resignirano sprejema, bodisi se z njim zagrizeno spopada. Zdi se, da pravzaprav želi razširiti meje svojega sveta, da se želi izogniti položaju, ki je popisan v pesmi Ujeta sem: »Ujet v ta krog / je moj korak le pesek, / ki se pretaka / skozi cedilo težkega spanja.« Videti je, da možnost, kako »pljuskniti preko okna«, Žerjalovi ponuja predvsem narava, pa ne morda v podaljšku Murnovega impresionizma ali še manj v panteistični viziji; narava jo privlači preprosto kot s človeškim grešenjem neoskrunjeni prazvir življenja, tudi človeškega. Vrnitev v naravo pomeni ritualno očiščenje, zato ne presenečajo verzi: »... postanem morje... postanem obala... me zemlja rodi... trepetlika sem... živim med brezami... sama sem drevo, moje veje so zelene.« To so pastelni zapisi miroljubnega sožitja med človekom in naravo, ki ga dobrohotno sprejema, v primerjavi z ljudmi, naveličanimi vsega, ki so »že daleč med hribi, ki jim ne vedo imen, ker so pomembne le ceste.«

Nič manj prosojno zastrta ni govorica Žerjalove tedaj, ko spregovori o ljubezni: »Vedno mi stopiš naproti / od daleč. / Ko ujamem tvojo roko, / sem že upehana. / Potem obmolčim / in sprejem govoro mraka. / Čisto počasi / se spusti name žarek / tvojega pogleda. / Tedaj vzbrsti večerna roža.«

V pesmih Vite Žerjal se subjektivna in intimistična motivika, ki je pravza-

prav značilnost vse njene generacije, učinkovito združuje z značilno tenkočutno in osebnostno upesnitvijo. Zato zbirka Pljusknem preko okna ni le pomemben prispevek k »prijhajajoči« literaturi, temveč napoveduje tudi pridruževanje sodobni slovenski liriki in njeno sooblikovanje.

Andrej Blatnik

JUGOSLOVANSKA IN SLOVENSKA POEZIJA V RUŠČINI

Dve antologiji

V Sovjetski zvezi sta v minulem letu (z letnico 1981) izšli dve zanimivi in za prodor naše poezije v svet nad vse pomembni knjigi: POEZIJA SODOBNE JUGOSLAVIJE (Poezija sodobne Jugoslavije), ki je izšla pri založbi Hudožestvenna literatura v Moskvi, uredile so jo in bio-bibliografske podatke o avtorjih zapisale J. Beljajeva, N. Korenevskaja, O. Kutasova in M. Rižova, uvodni esej z naslovom Pesniki sodobne Jugoslavije pa je napisal V. Ognjev. Druga antologija pa ima naslov ZEMLJA IN POGUM, Sodobna slovenska poezija (Zemlja i mužestvo, sodobna slovenska poezija); izšla je pri založbi Progress v Moskvi, uredil jo je Aleksander Romanenko, ki je prevedel tudi nekatere pesmi in napisal uvodni esej Pogum sodobnika. Prevode so oskrbeli številni prevajalci, med katerimi so tudi ugledni pesniki od Leonida Martinova in Borisa Sluckega do Margarite Aliger in drugih.

V Poezijo sodobne Jugoslavije so urednice zajele krajše izbore kar sedemindeset pesnikov jugoslovenskih narodov in narodnosti, med njimi je devetnajst Slovencev. Razporejeni so po letnicah rojstva in ne po narodni pripadnosti; na prvem mestu je predstavljen Vladimir Nazor s štirimi pes-